

Til forsvarsministeren (9/11 94) af:

Mogens Christensen (FP):

»Vil ministeren oplyse om status for miljøgodkendelsen på den planlagte nye afspæringsfri skydebane ved Sergentskolen på Fyn?«

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 25: Forslag til lov om ændring af lov om butikstid. (Ophævelse af varesortimentsbegrænsning m.v.).

Af Frank Aaen (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 26/10 94).

Forhandling

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Enhedslisten har med dette forslag forsøgt at bidrage til at løse op for de mange knuder, der ligger i forbindelse med lov om butikstid. Jeg må sige, at jeg på regeringens vegne må afvise forslaget. Det er vel almindeligt kendt, at regeringen selv arbejder med sagen, og alene af den grund tror jeg heller ikke jeg skal kaste mig ud i en gennemgang af de elementer, som Enhedslistens forslag indeholder.

Lissa Mathiasen (S):

Jeg må erkende, at da vi her i Folketinget den 27. oktober 1994 havde den sidste debat om lukkeloven, tillod jeg mig at sige, at med den intensitet, lukkelovsdebatten har været ført faktisk i de sidste mange år, kunne der nok ikke tilføres mange nye elementer.

Jeg må erkende, at Enhedslisten har forsøgt at vende lidt rundt på tingene og er kommet med et par nye elementer, men jeg må også sige, at vi ikke mener, at den vej, der her er foreskrevet, er farbar, og jeg skal derfor på Socialdemokratiets vegne afvise forslaget.

Erik Larsen (V):

Det siges, at man kan blive mæt af dage. Jeg ved ikke, om man også kan blive mæt af lukkelove, men i Venstre vil vi i hvert fald glæde os over dette lovforslag fra Enhedslisten, der dog er udtryk for en liberal tankegang, som det da er værd at gøre opmærksom på. Vi er da i og for sig også villige til at sige, at det her kunne være et skridt i den rigtige retning, men vi må gøre

opmærksom på, at som lovforslaget er formuleret, er der altså tale om et meget bureaukratisk lovforslag, som på mange måder sætter nogle grænser, vel at mærke ikke for arten af sortimentet, men af anden karakter, og vi finder derfor, at lovforslaget også er forbundet med et meget stort administrativt besvær. Men som sagt, det er da rart at se en liberal tanke fra Enhedslisten. Vi har jo fremsat vort eget forslag her i Folketinget om en ophævelse af lukkeloven, og det er klart, at det forslag står vi ved, og det er det, vi vil arbejde på at få vedtaget her i Folketinget.

Pernille Sams (KF):

Her har vi så endnu et forsøg på at løse den gordiske lukkelovsknude. Her har Enhedslisten forsøgt at lægge nogle andre snit og lave nogle nye afgrænsninger, men efter vores opfattelse er det nu ikke de vises sten, der her er fundet. Der ville blive en hel stribe afgrænsningsproblemer, også med dette forslags bestemmelser. Det løser ikke problemerne; det flytter dem bare fra et sted til et andet. Hvad med den lille lokale købmand på 190 m², som også handler med andet end dagligvarer, hvordan det begreb så ellers ville blive defineret? Og hvad med den stakkels nærbutik, som har én kvadratmeter for meget i forhold til de 200 m²? Og sådan kan man blive ved.

Vi afviser dette lovforslag, og vi henviser til vores eget, som var til behandling her i salen for et par uger siden, og som vi mener er det rigtige.

I øvrigt venter vi jo altså med en vis spænding på at se, hvad regeringens forslag indeholder. Visse af elementerne har vi jo set har været fremme i avisen, og andre har vi hørt om ad andre kanaler, men vi har forstået, at materialet i øvrigt indtil videre er dybt fortroligt. Forslaget står jo også annonceret i regeringens lovkatolog, og adskillige ministre har bebudet, at det kommer, og har også røbet lidt af, hvad det eventuelt indeholder, så vi forventer faktisk snart, at sløret løftes, og at regeringen tager hovedet ud af busken i denne her sag.

Jørn Jespersen (SF):

Som SF tidligere har gjort opmærksom på, finder vi det meste af lukkelovsdebatten som værende af ret hysterisk karakter og beklager, at Enhedslisten nu bidrager til at spille VKZ's spil og prøver at ændre en lov, som ikke har fået lov at fungere.

Vi må også konstatere, at det forslag, der ligger her fra Enhedslisten, ikke væsensforskelligt ville adskille sig fra det, der er gældende lov i dag med hensyn til at løse nogle af de grænse-dragingsproblemer, som er blevet fremhævet, for det vil jo altid være sådan, når man sætter grænser, at der vil kunne rejses en diskussion om, hvorfor grænsen er placeret lige præcis, hvor den er og ikke et andet sted. Den diskussion ville kunne fortsætte med uformindsket styrke, hvis man vedtog Enhedslistens forslag. Man kunne f.eks. spørge sig selv om dagligvarebegrebet: Hvad er en dagligvare? Det problem har Enhedslisten ikke løst. Man henviser blot til, at det skal fastsættes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, og så kunne man jo forestille sig den voldsomme debat, der ville komme bagefter. Jeg kunne sagtens forestille mig det borgerlige spørgsmål, hvorfor man må købe dåsemad, når man ikke må købe dåseåbnere, og sådan ville der jo være åbnet en stor mark for mange fremsynede og seriøse politikere fra den højre side i salen, som nu ville have fået en ny slagmark at bevæge sig ind på.

Vi konstaterer også, at det forslag, der ligger fra Enhedslistens side, forrykker balancen mellem på den ene side døgnkiosker og på den anden side de almindelige dagligvarebutikker og detailbutikker, og vi er ikke sikre på, at det er en forrykning af balancen, som ville gavne de butikker, som vi ønsker at gavne, nemlig de butikker, der handler med kvalitetsvarer, og som lægger vægt på den store og gode service. Også derfor er vi imod forslaget.

Vi konstaterer også, at forslaget vil betyde en massiv forringelse af arbejdsvilkårene for mange ansatte, og vi er noget forundrede over den arbejdsmarkedspolitiske linje, der ligger i forslaget, hvor man fra Enhedslistens side lægger op til, at man igennem lovgivning skal begynde meget detaljeret at lave regler for, hvordan afspadsering og andre arbejdsmarkedsmæssige beskyttelsesforanstaltninger skal indrettes, og vi undrer os lidt over, at Enhedslisten har sit faglige bagland på plads i denne sag.

Vi er også fuldstændig overbeviste om, at hvis man begyndte at fastsætte en grænse på 200 m², ville der blive åbnet for en diskussion om det rimelige i, at en butik på 199 m² gerne må holde åbent efter kl. 19, hvorimod en butik på 201 m² ikke må. En stor diskussion vil kunne forudses, og jeg er helt overbevist om, at det i første omgang ville føre til, at man begyndte at diskutere dispensationsmuligheder, sådan at

man måske kunne gå op til 220 m². Det kunne så hen ad vejen udvides til 240 m², og det ville selvfølgelig på bare lidt længere sigt føre til et massivt pres fra de store kapitalkæder, fordi balancen var blevet forrykket i deres disfavør, og at det i sidste ende ville føre til, at lukkeloven blev afskaffet. Derfor må vi konstatere, at der altså her er tale om et forslag, som spiller VKZ's spil.

I øvrigt vil jeg også godt gøre opmærksom på, at vi undrer os meget over – vi er faktisk en del forargede over – at en lov, som ikke er trådt i kraft endnu, undsiges af den regering, som har stået bag lovens indførelse, og vi synes i høj grad, at det er regeringens egen skyld, at denne debat får lov at løbe på fuldstændig urimelig vis. Jeg synes, der burde være så meget anstændighed i dansk politik, at når man selv har lagt stemmer til en lovgivning, så holdt man også fast i den, gav loven en rimelig periode at fungere i, indhøstede nogle erfaringer og derefter på mere sædvanlig vis fremsatte nogle forslag til ændringer, hvis der var behov for justeringer. Men regeringen har altså undsagt sin egen lovgivning, og det synes vi som sagt er forargeligt.

Det, der er afgørende for os i denne diskussion, er, om Socialdemokratiet har tænkt sig at give efter for det massive pres, som partiet er under, om man også på det her punkt vil give efter for Centrum-Demokraternes forsøg på at trække dansk politik til højre, eller om vi da bare for en enkelt gangs skyld kunne se et Socialdemokrati, der stod fast på de ting, som man selv har sagt i valgkampen, bl.a. af hensyn til de ansatte i butikkerne.

Som det er fremgået, er vi imod dette lovfor-slag fra Enhedslisten.

Mogens Christensen (FP):

Fremskridtspartiet afviser også dette lovfor-slag. Ved det tidligere lovfor-slags fremsættelse sagde Fremskridtspartiet, at der ville opstå tvivl og forvirring med hensyn til forvaltningen af den nugældende lov. Det har så vist sig i praksis, at der er opstået tvivl; det har vi set eksempler på. Det foreliggende lovfor-slag vil også give anledning til tvivl med hensyn til, hvorledes man skal forvalte den lov, som Enhedslisten her har fore-slået.

Det positive i lovfor-slaget er selvfølgelig op-hævelsen af de begrænsninger i varesortimen-tet, der var i den gamle lov. Men der er mange andre restriktioner i lovfor-slaget, bl.a. det, at man ændrer åbningstiderne fra 06.00-20.00 til

06.00-19.00. Det giver en begrænsning i den åbningstid, der nu er. Man har en begrænsning på 200 m² på dagligvareforretningers arealstørrelse, og det vil der blive megen forvirring omkring. Der er også lagt arbejdsmarkedsaftaler ind i selve loven. Vi synes, det er meget forkert, at al arbejdstid ud over normal arbejdstid skal afspadseres. Det bør man overlade til forhandlinger mellem parterne. Der er noget om elever, som vi ikke synes er rimeligt. De må kun arbejde til kl. 19.00, men vi føler, at de gerne må arbejde længere.

Fremskridtspartiets generelle synspunkt er, at vi helst ser, at lukkeloven helt afskaffes. Man har også foreslået, at man nøjes med at holde én lang lørdag om måneden. Det er vi også modstandere af, så Fremskridtspartiet kan ikke støtte dette lovforslag.

Vi har selv tidligere fremsat lovforslag om afskaffelse af lukkeloven.

Bjørn Elmquist (RV):

Modsat de to tidligere ordførere skal jeg undlade at gå nærmere ind i detaljerne i lovforslaget. Jeg vil blot konstatere, at regeringspartierne nu er omgivet af forslag på begge sider, sådan som vi var det, da VKZ havde deres forslag til debat her i salen og vi sagde, at der var konstruktive aspekter i det.

Så vil jeg også sige til Enhedslisten, at vi da også godt kan se konstruktive elementer i forslaget – det er ikke alle, der har kunnet det – men jeg skal ikke præcisere, hvad det er for nogle elementer. Men støtte forslaget som sådan kan vi ikke.

Sonja Albrink (CD):

Jeg skal gøre det meget kort og henvise til, hvad ministeren sagde, og sige, at vi ikke støtter forslaget.

Frank Aaen (EL):

Med en enkelt eller to venlige bemærkninger som undtagelse kan jeg vel dårligt takke for en velvillig behandling af vort forslag. Derimod kan jeg notere mig, at der er en kolossal lurepasning, som jo klarest er illustreret ved, at det vel sådan set er den korteste – i hvert fald i min tid den korteste – besvarelse af eller holdningstilkendegivelse over for et lovforslag fra en minister, jeg har hørt, oven i købet på et område, hvor ministeren selv har ytret sig ganske anderledes åbent i utallige andre sammenhænge. Så jeg tror trods alt på, at der bliver en lidt mere

frugtbar diskussion af forslaget og tankerne i det, når vi kommer til udvalgsarbejdet. Jeg bør vel egentlig, foruden over for Fremskridtspartiet måske, være lidt taknemlig over for SF's hr. Jørn Jespersen, som dog var utrolig klar og præcis i sin afvisning af flere elementer i forslaget.

Jeg vil godt sige, at som vi ser det, kører VKZ en kampagne, som de også har gjort det i dag, for total liberalisering uden hensyn til de ansatte og uden hensyn til de små butikker. Vi ved godt, hvad følgen af en sådan liberalisering bliver. Det er kun til fordel for de største butikcentre. Vi får mere koncentration inden for butikshandelen, og vi skal alle sammen have en bil for at kunne komme til at købe ind, hvis vi ikke bare vil nøjes med en døgnkiosk. Det er jo butikscentrene, der vil tjene på en liberalisering, og de vil på den måde kunne overtage en endnu større andel af specialbutikkernes handel. Det er dér, der er de største avancer i detailhandelen overhovedet at slås om; specialhandelen udgør ca. 30 pct. af detailhandelen. Det er den del af markedet, de store slås om, og det er i virkeligheden det, der er i centrum for hele debatten. Det er ikke døgnkioskerne, det er ikke den lille købmand, det er først og fremmest detailhandelen og specialbutikkernes, som man er på jagt efter for at få deres lukrative marked. Og de står på spring. Vi ved, at f.eks. Føtex i løbet af de kommende 5-6 år vil fordoble deres butiksareal. Og vi ser, hvad der sker rundt omkring alle vores store byer. Kæmpemæssige butikcentre skyder op, fordi man tror på, at man kan koncentrere en større del af handelen dér. VKZ's forslag vil først og fremmest få den betydning, at en milliardomsætning flyttes fra små butikker, især specialbutikkerne, ind til de store indkøbscentre. Og så vil arbejdsvilkårene for de ansatte selvfølgelig blive mere utålelige, end de er i dag, men det er jo mindre forunderligt fra den side.

Socialdemokratiet – sådan tror jeg man må sige det – og SF holder stædigt fast i den nugældende lov. Man skulle næsten tro, at den var god. Men den er dårlig for de ansatte. Med udvidet åbningstid til kl. 20.00 og med to lange lørdage var det jo ikke for ingenting, at der var voldsomme protester fra HK's butiksansatte, da HK indgik dette forlig.

Man skulle tro, det var en logisk og god lov, men alle ved jo, at det er en helt komplet ulogisk sortimentsliste, der med garanti kun vil holde i kort tid. Enten bliver den lavet om herfra, eller også bliver den lavet om af praksis, fordi folk

ikke overholder den. Og jeg kan forstå, at hr. Jørn Jespersen synes, det er mere logisk med en lov, der tillader kaffe og ikke kaffefiltre, end en lov, der prøver at definere bredt, hvad dagligvarer er for noget. Men o.k., det må jeg jo bøje mig for.

Så vil jeg sige, at allerede nu har de små butikker og i særdeleshed specialbutikkerne ganske voldsomme problemer. Den nuværende lov er faktisk et utrolig dårligt fundament for at forhindre lukkelovens totale afskaffelse. Det synes jeg at Socialdemokratiet og SF bør tænke noget mere over. Ved at holde fast i noget, der er så dårligt, giver man faktisk V, K og Z de allerbedste muligheder for om ikke i denne omgang så i næste omgang at få afskaffet lukkeloven. Jeg synes, man skulle gå ind i en konstruktiv diskussion og bruge chancen her til at få lavet noget nyt og bedre, som vil have en længere levetid som bolværk mod den totale liberalisme, som vores forslag jo netop ikke er udtryk for.

Regeringen har altså desværre ikke fremsat sit forslag, men vi har forstået, at industriministeren pusler med noget. Det ser vi frem til. Vi har dog også allerede nu noteret os, at den store mangel i industriministerens private tanker er, at der ikke tages ordentligt hensyn til de ansattes arbejdsvilkår, således som vi gør det.

Vi har altså prøvet at undgå at skulle vælge mellem VKZ's jungle, hvor den stærkeste overlever, eller prøve at holde fast på den eksisterende lukkelov, og vores forslag går i al sin enkelhed ud på fire punkter:

For det første vil vi have fjernet de bureaukratiske og meningsløse regler, der findes i den nugældende lov. Ud over alkoholpolitik kan vi ikke få øje på noget hensyn, der med logik i behold kan begrænse, hvilke dagligvarer der må sælges fra kl. 6.00 til kl. 20.00, og hvilke der må sælges døgnnet rundt.

For det andet ønsker vi bevidst at give de mindre butikker et forspring i konkurrencen, og det gør vi selvfølgelig ved at give særlig gunstige muligheder for dagligvarehandelen, der foregår i små butikker med butiksarealer under 200 m², som vi vil give bedre muligheder for at holde åbent. Det er selvfølgelig bevidst for at modvirke den koncentration, vi ellers ser ske, og det er til fordel for de små dagligvarebutikker og for specialforretningerne.

For det tredje ønsker vi som forudsætning for, at man kan udvide åbningstiderne, at der tages et klart og mere eksplicit hensyn til de ansatte end det, der er i den nugældende lov, og det,

der er helt fraværende i V, K og Z's forslag. Hvis man har åbent på skæve tider, skal der være aftalt en fornøden kompensation til de ansatte i form af afspadsering, så de er i stand til at have et normalt familieliv og får mulighed for at have fritidsinteresser.

Endelig for det fjerde ønsker vi at give familierne mulighed for at købe ordentlige dagligvarer, også uden for normal åbningstid, og vi ønsker at give de små butikker mulighed for selv at tilrettelægge deres åbningstid ud fra de behov, der måtte være i et lokalområde. Lad mig bare nævne som eksempel: I et lokalområde, der ligger ude på landet, var det måske en god idé, at der var mulighed for, at folk kunne købe ind, når de kom hjem fra arbejde, måske langvejs fra, og ikke var tvunget til at købe ind i den storby, hvor de arbejder. Der er lidt kontroversielt – det er vi klar over – indlagt nogle forudsætninger om, hvilke aftaler der skal være for personalet, hvis man arbejder uden for normal arbejdstid. Ud over bestemmelserne om afspadsering er der et forbud mod, at unge arbejder om aftenen, og der er et krav om – og det har også noget at gøre med kriminalitet, som jo ellers optager sindene voldsomt i andre sammenhænge – at der skal være mindst to på arbejde, når vi kommer hen til aften- og natteimerne.

Det er ikke sådan, som hr. Jørn Jespersen sagde, at vi ønsker at påtvinge et område en overenskomst. Nej, vi gør det, at vi siger: Her er nogle rammer, der kan udfyldes af arbejdsmarkedets parter, hvis de har lyst til det. Det kender vi også på andre områder: at vi har nogle rammer, som fremmer, at der er organiserede forhold på arbejdsmarkedet. Vi har også på andre områder en lovgivning, der fremmer, at man indgår overenskomster med fagligt organiserede. Lad os bare tage som eksempel den måde, vi har indrettet vores a-kasselovgivning på. Den fremmer jo tydeligvis organiserede forhold på arbejdsmarkedet, som det store flertal herinde i Folketinget også ønsker det. Og det er det samme, vi gør her. Vi siger: Her er nogle regler. Man kan udnytte dem eller lade være. Hvis man udnytter dem, skal der være ordnede vilkår for de ansatte.

Jeg vil da bare sige, at måske kan vi her drage nytte af EU for en gangs skyld; EU er vi imod, men EU har dog trods alt pålagt det danske arbejdsmarked, at der skal være ansættelseskontrakter mellem de ansatte og arbejdsgiverne. Og det eneste, vi siger her, er, at hvis det skal være på det her område og man ønsker at udnytte

muligheden for at holde åbent om aftenen, så skal der i ansættelseskontrakten, der er påduttet af EU, være nogle bestemmelser om afspadsering m.v.

Ja, jeg skal ikke svinge mig op – det er der jo heller ikke noget grundlag for på baggrund af de bemærkninger, der er kommet i dag. Jeg vil bare sige, at jeg tror, vores lukkelovsforslag i virkeligheden er en løsning på regeringens problemer, og at det er den bedste vej til at afvise spørgsmålet om total liberalisering, som kun er til gavn for de største, og som VKZ står og buldrer på med. Vi undrer os ikke over, at man ikke tager hensyn til de ansatte, men jeg synes, det må give anledning til eftertanke blandt de tre borgerlige VKZ-partier, at det er den socialistiske venstrefløj i Folketinget, der skarpest skal stå her og værne de små butikkers og de små selvstændiges interesser; det må dog vække til lidt eftertanke andre steder.

Med disse bemærkninger skal jeg håbe på en lidt mere frugtbar og konstruktiv diskussion under udvalgsarbejdet.

Erik Larsen (V):

Hr. Frank Aaen fik det næsten til at lyde, som om det var forslaget fra VKZ, der var skyld i den butiksdød, den koncentration af de store supermarkedsenheder, vi har oplevet i Danmark i de senere år.

En kendsgerning er det jo, at selv med en forholdsvis restriktiv lukkelov har vi oplevet en koncentration af store butikscentre, vi har oplevet butiksdød, og hr. Frank Aaen har faktisk herfra forudset, at den udvikling vil vi opleve i endnu større grad fremover, måske endda også med den lukkelov, som eksisterer i dag. Derfor er der jo god grund til, når man også har det synspunkt, som vi har i Venstre, og som hr. Frank Aaen åbenbart også har, at se på de mindre butikkers mulighed for at overleve. Det kan man så gøre på forskellige vis, men en af de måder, man kan gøre det på, er ved at registrere, hvad det er, forbrugerne ønsker, hvad forbrugsmønstret er, hvad vanerne hos forbrugerne er. Og dér må man konstatere, at forbrugsmønstret er ændret, og det er ændret på en måde, så en langt, langt større del af detailhandelsomsætningen føres over på de såkaldte døgnbutikker og de mindre butikker, der kan holde længe åbent i de forskellige områder.

Det er klart, at deri ligger et signal fra forbrugerne om, hvad forbrugerne ønsker. Og det er jo ikke bare en skør idé, det har også noget at gøre

med familiemønstre, arbejdsmønstre osv., at man her ligesom får en pejling af, hvad det er, der er fremtiden. Så kan man gøre sig forskellige overvejelser i den anledning, og en af de overvejelser, som vi har gjort os i Venstre, er, at ved at lave en fuldstændig liberalisering kan man også få taget hensyn både til forbrugerne og til de små butikker.

Der er jo ingen tvivl om, at hvis man endelig skal begynde at vurdere tingenes tilstand, er den nuværende lukkelov – den, der altså er vedtaget, men som nogle undsiger – på et enkelt punkt værre end den, vi havde før, nemlig det, at den generelle åbningstid er udvidet til kl. 20. Jeg vil sige til hr. Frank Aaen, at det jo ikke er en tilfældighed, det er i høj grad noget, som er en konsekvens af, at man i de store kæder har regnet på, hvor længe det kan gå at holde åbent, og så er man nået til, at når man har det store faste omkostningsniveau og den medarbejderstab, der skal være til rådighed, så er det kl. 20, og når klokken er over 20, er der ikke økonomi i det for disse store kæder. Dér er det, vi siger, at dér er nichen for de mindre butikker i landområderne, i forstadsområderne osv., osv. Der er meget god grund til også fra hr. Frank Aaens side at lytte til de signaler.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er ikke, fordi der kun er økonomi til kl. 20, at vi indtil videre kun er kommet til kl. 20 som åbningstid; der er nemlig heller ikke økonomi i at holde åbent til kl. 20. De store butikscentre, kæmpebutikkerne, der i dag har åbent til kl. 20, har med garanti kæmpemæssige tab i den sidste del af deres åbningstid. Men det er der kalkuleret med, og det er jo det, der er faren, at de store butikker har råd til i en periode at køre med lang åbningstid med slagtilbud – måske oven i købet som i Sverige: Køb din radio kl. 22 og få 22 pct. rabat – for på den måde at kvase alle de små butikker og bagefter hæve priserne og tjene det hjem, de har tabt i en periode. Det er jo det, der sker, og jeg kan ikke forstå, at V, K og Z ikke bare lytter en lille bitte smule efter, at samtlige de brancheorganisationer, isenkræmmere og guldsmede, alle de butikker, der har været i samråd og har sendt henvendelser til Erhvervsudvalget, har sagt: Stop, stop, stop, vi er ved at dø af det her. Og det er vi sådan set indtil videre de eneste, der har hørt på, det er jo mærkeligt og meget betegnende.

Jørn Jespersen (SF):

Det problem, som hr. Frank Aaen fuldstændig overser, er, at til enhver tid, så længe der eksisterer en lukkelov – og det gør der jo også efter Enhedslistens forslag – vil der skulle drages nogle grænser, og man vil til enhver tid kunne rejse en diskussion om, hvorfor de lige præcis er draget på det sted, hvor de nu engang er draget. Det problem eksisterer fuldt ud og lige så meget i Enhedslistens forslag, som det ville gøre i en hvilken som helst anden lukkelov.

Det er også derfor, at jeg ikke får noget svar på mine spørgsmål om, hvordan man definerer dagligvarer hos Enhedslisten. Hvordan har man løst det problem, at der til enhver tid vil være en masse diskussioner om, hvorvidt en given vare er en dagligvare eller ej? Hvordan vil man forholde sig til det, når man er så meget imod bureaukrati og imod debat? Hvordan vil man forholde sig til den diskussion, der naturligvis vil komme om, hvad der er dagligvarer, hvis man vedtog Enhedslistens forslag? Det er der jo ikke meget der tyder på at man gør. Hvordan vil Enhedslisten forholde sig til den diskussion, der vil komme om grænsen på de 200 m²? Hvorfor er den rigtig? Hvad med den tankstation, som vil sige: Vi har 210 m² i vores kiosk på tanken, og det er ulige konkurrencevilkår, at alle mulige tankkiosker, der ligger på lige netop 200 m², gerne må holde åbent, når vi med 210 m² ikke må holde åbent.

Den diskussion kommer naturligvis, og jeg garanterer for, at der vil komme et så massivt pres, at man ikke ville kunne klare det. Derfor er den politiske realitet her, at hvis der skal laves en ændring af lukkeloven, bliver det en yderligere liberalisering, og det er det, Enhedslisten bidrager til. Det vil gå ud over de ansatte, som vil få endnu dårligere arbejdsvilkår, endnu længere arbejdstid, og det vil gå ud over de små butikker, som bestemt ikke har bedt om, at Enhedslisten stillede forslag om at liberalisere yderligere.

Endelig mangler jeg svar, når det drejer sig om de overenskomstmæssige forhold. Er det en ny linje fra Enhedslistens side, at man kan acceptere bindende aftaler, der vedrører arbejdsforhold efter kl. 19.00, uden nogen som helst kontrol med, at de bliver overholdt? Og er man i virkeligheden interesseret i, at vi lovgivningsmæssigt skal til at blande os i forhold, som traditionelt plejer at være forhandlet af arbejdsmarkedets parter og bestemt via overenskomster? Er det Enhedslistens linje, at det er ting, der skal afgøres fra Folketingets side?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er klart, at der altid vil være grænsediskussioner. Skal det være 199, 200 eller 201 m²? Det er i orden, det accepterer vi. Jeg tror bare stadig væk, at det er bedre end at forsøge at trække en grænse mellem kaffefiltre og kaffe.

Hvis hr. Jørn Jespersen mener, at det er nemmere at finde grænser dér, vil jeg gerne høre det. Vi synes, at det at lægge en størrelsesgrænse for det første er matematisk nemt at holde kontrol med, og for det andet er det en meget bevidst favorisering af de små butikker, som vi absolut ønsker os.

Så er der det med overenskomst. Vi ønsker overenskomstdækning på området, og vores opfattelse er, at dette forslag vil fremme overenskomstdækningen f.eks. derved, at der skal være disse her aftaler, men også derved, at vi siger, at unge under 18 år ikke må arbejde uden for normal arbejdstid. Det vil pludselig ændre en del af arbejdsmarkedet, idet f.eks. ca. en tredjedel af de ansatte i Netto-butikkerne er under 18 år. Det vil give nogle helt andre arbejdsforhold på dette område og også langt bedre muligheder for at skabe organiserede forhold. Dét må vi sige, at vores forslag dog giver en inspiration til at få organiserede forhold på butiksområdet, hvorimod den nuværende lukkelov jo absolut ingen hjælp er for HK eller dem, der er ansat på området, til at få skabt mere ordnede forhold.

Så jeg er sikker på, at når vi får snakket de problemer, som jeg i virkeligheden tror at SF og vi er enige om at se som problemer, ordentligt igennem, så vil SF formentlig også kunne overbevise os, at det er lidt mere offensivt, det, vi stiller frem, end bare at holde fast i den elendighed, der tilfældigvis er vedtaget af dette Folketing.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg må konstatere, at hr. Frank Aaen nu erkender, at der altid vil være grænsedragingsproblemer, når man har en lov som denne, og dermed synes jeg virkelig, at Enhedslisten er ude i nogle svare problemer, når man på den ene side spiller et VKZ-spil og siger, at det er en fuldstændig ulogisk lukkelov, man har i dag, og på den anden side foreslår en ny lov, som vil give nøjagtig de samme diskussioner, men hvor vi bare har flyttet debatten fra varesortimentet til butiksstørrelsen.

Det vil være nøjagtig den samme diskussion. Hvad skulle forhindre butiksejerne i at omorganisere butikken, så man sikrer, at efter kl. 19.00 er der spærret af på en eller anden måde, så man kan fortsætte handelen med de udefinerede dagligvarer, som hr. Frank Aaen stadig væk ikke har defineret. Hvorfor skulle de store kapitalkæder ikke kunne sørge for at indrette butikker, der i en periode lever op til arealkravet på de 200 m², sådan at det i virkeligheden er dem, der får fordelene af dette?

Jeg synes også, at hr. Frank Aaen bliver mere og mere vag i sin beskrivelse af, hvilke ting der ligger i Enhedslistens forslag, når vi snakker overenskomster. Nu er det nærmest bare sådan en tilskyndelse, og det er en hjælp til, at man jo eventuelt kan lave nogle aftaler. Jamen vil det ikke betyde, at der er en masse mennesker, der efter Enhedslistens forslag ville skulle arbejde om aftenen og om natten, og som er meget dårligt sikret med hensyn til arbejdstidsvilkår osv.? Og realiteten er, at der måske nok er en lov som baggrund for ordningerne, men hvor det i virkelighedens verden ikke har nogen som helst konsekvens, andet end at der er skabt lovløse forhold.

Jeg har ikke hørt HK'ere, der bakker op bag den måde at lave overenskomstmæssige sikringer på.

(Kort bemærkning).

Mogens Christensen (FP):

Jeg kan forstå på hr. Frank Aaen, at han med lovforslaget her tror, at han kan sikre, at de små forretninger overlever ude i lokalsamfundet.

Jeg kan ikke rigtig forestille mig, hvordan han på baggrund af lovforslaget vil tvinge borgerne ude i områderne til at handle i lokalbutikkerne. Det, der skal til for at butikkerne kan overleve, er jo, at de har den rigtige vare til den rigtige pris.

I forslaget her ligger der også det, som har været drøftet meget, nemlig grænsen på de 200 m². Vi ved jo, at der i mange områder er butikker, der ligger på grænsen – nogle er større og nogle er mindre – og dette vil betyde, at alle, der ligger over de 200 m², vil komme til at lukke, for de må åbenbart fremover ikke handle med dagligvarer.

Det, der derfor skal til, er en liberalisering af lukkeloven, således at det er varens pris, der bestemmer, hvor folk handler. Vi kan ikke tvinge folk til at handle, hvis varerne er for dyre.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det, vi ønsker med dette forslag, er ikke at tvinge folk til at handle nogen som helst andre steder end dér, hvor de har lyst til. Det, vi ønsker at sikre, er, at der er *mulighed* for at handle forskellige steder, og den måde, vi ønsker at støtte det på, er ved at sikre de små butikker mod den ulige konkurrence, de i øjeblikket er udsat for fra de store butikker, fra de store kapitalkæder. Det er sådan set det, vi forsøger på, og det er selvfølgelig også det, der generer en ægte liberal, men det er måske lige præcis derfor, vi har den holdning.

Jeg tror, der blev sagt, at butikker over 200 m² ikke måtte handle med dagligvarer; det er selvfølgelig en misforståelse. De må handle alt det med dagligvarer, de har lyst til; de skal bare i henhold til vores forslag overholde en åbnings-tid fra kl. 6 til kl. 19 og én lang lørdag om måneden. Det er en begrænsning, vi ønsker at lægge på de store dagligvarebutikker, fordi vi mener, at det er til gavn for de små, og sådan ønsker vi det.

Og så det med overenskomst og HK: Jeg er et hundrede procent overbevist om, at HK får bedre muligheder for at få overenskomstdækning i de små butikker, hvis vi gennemfører et forslag som det her, som indebærer, at der *skal* være en aftale, der regulerer åbningstiden, at der er et forbud imod, at unge kan arbejde om aftenen og om natten, og at der *skal* være mindst to på arbejde ad gangen. Jeg er sikker på, at det skaber et meget bedre fundament end det nugældende, hvor der stort set er lovløshed på området, og det giver en bedre mulighed for at få ordnede og organiserede forhold.

Det er rigtigt, at grænsedragningsproblemerne ville blive ved med at være der, men det er altså nemmere at finde ud af, at her er en butik, der har 200 m² salgsareal, færdig bom, end at vi hele tiden skal have politiet rendende rundt og se efter, om kaffefiltrene ligger på den ene eller på den anden side af et gitter.

Med hensyn til det sidste kan jeg slet ikke forstå, at SF kan mene, at der er noget fornuft i det, og jeg undrer mig voldsomt over, at SF ligefrem markerer sig nu som den varmeste og skarpeste fortaler for en lukkelov, som i den grad var upopulær blandt HK's medlemmer, da den blev vedtaget.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det, der er det centrale, når vi snakker om overenskomster, er ikke, om HK får bedre muligheder, men at der vil blive åbnet for, at en hel masse butikker nu kan holde åbent, så ansatte skal arbejde aften og nat, uden at der i det foreliggende forslag fra Enhedslisten er nogen som helst sikkerhed for, at de er sikret ordentlige løn- og arbejdsvilkår.

Der ligger – har jeg forstået – nogle hensigts-erklæringer, som vil skabe mulighed for, at HK kan begynde at forhandle om det på et helt nyt område, som slet ikke eksisterer i dag. Der vil være en hel masse nye butikker, hvor HK – efter at Enhedslisten, hvis forslaget blev gennemført, havde fået åbnet for forringede arbejdsvilkår – skal til at kæmpe for, at der bliver acceptable arbejdsvilkår for de ansatte.

Jeg vil godt sige med hensyn til den politiske realitet i det her, at SF advarer mod, at man liberaliserer yderligere. Det er ikke, fordi vi synes, den nuværende lukkelov er den bedst mulige, men det er, fordi det, der ligger nu, er det bedste i forhold til, hvad der realistisk set kan blive tale om på lukkelovsområdet i den kommende tid, for alternativet og det, der er et massivt pres for at få gennemført, er en yderligere liberalisering med dårlige arbejdsvilkår til følge, og det er det spil, Enhedslisten medvirker i.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg må afvise, at der er tale om en yderligere liberalisering. Der er tale om en begrænsning til kl. 19 på hverdage, og der er tale om en begrænsning fra to lange lørdage til én lang lørdag. Det er en opstramning af den gældende lukkelov, vi foreslår.

Jeg må sige med hensyn til de ansattes arbejdsvilkår, at hvis man ser på, hvad der i dag er gældende på butiksområdet, hvor en tredjedel af de ansatte, der arbejder inden for Netto og inden for FDB, er unge under 18 år, når man ser, hvad der er af personale i bagerbutikken om søndagen, når vi ser, hvad der står af personale på tankstationerne om aftenen, og når vi ved, at HK er på vej til at forberede en kæmpe kampagne imod børnearbejde på butiksområdet lige præcis på de tidspunkter her, hvor vi vil forbyde børnearbejde, så er det altså lidt af en påstand at sige, at vi går ind for ringere arbejdsvilkår end dem, der er gældende i dag. Det, der foregår i dag, er faktisk elendig.

Hvis det er sådan, at SF vil hjælpe vores forslag i retning af, at det giver endnu bedre mulighed for overenskomster på området – og det sagde jeg også i mit første indlæg – så går vi ind for det. Vi vil gøre alt for, at det her område bliver 100 pct. overenskomstdækket.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Frank Aaen har fuldstændig ret i, at der er elendige arbejdsvilkår i bl.a. de discountbutikker, som han omtaler. Sagen er bare, at nu vil de elendige arbejdsvilkår blive udvidet til også at gælde efter kl. 20 med Enhedslistens hjælp. Hr. Frank Aaen tror jo heller ikke selv på, at det vil blive Enhedslistens forslag i sin helhed, der bliver vedtaget. Det, som Enhedslisten bidrager til, er, at lukkeloven med et eller andet politisk flertal vil blive liberaliseret, uden at man får de forsøg på opstramninger, som man har lavet, med. Derfor bliver realiteten dårligere arbejdsvilkår for de ansatte.

Men jeg skal bare foreslå hr. Frank Aaen, at vi i fællesskab beder om et hørings svar fra HK under den fortsatte behandling af Enhedslistens forslag. Så kan vi jo se, hvad de selv mener, i stedet for at gætte på det.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Bortset fra, at HK mener, at de vil holde fast i det forlig, de har indgået, så har jeg fået en helt anderledes positiv melding fra HK-forbundet i retning af en værdsættelse af, at vores lovforslag indebærer forbedringer for de ansatte inden for området. Så lad os da bare tage sådan en snak med HK, så vil der komme lidt flere ting frem end dem, hr. Jørn Jespersen her nævner.

Og så endnu en gang: Det er lovløst område, og det, der er lavet nu, beskytter ikke de ansatte, og det er en motorvej til at få liberaliseringen kørt endnu længere frem. Vi er nødt til at prøve at finde på noget, der er klogere end den lukkelov, der gælder i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 51: Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri og lov om boliger for ældre og personer med handicap. (Almennyttige boligselskabers formål m.v.).

Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen).
(Fremsat 17/11 94).

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 18:

Forslag til folketingsbeslutning om skærpede krav til de almentnyttige boligselskabers virksomhed.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig: Af Kirsten Jacobsen (FP), Erling Oxdam (V) og Lene Espersen (KF) m.fl.
(Fremsat 8/11 94).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):**

Først vil jeg gerne sige, at jeg er af den opfattelse, at der er behov for at skabe klare regler for almentnyttige boligselskabers virksomhed. Det er også det, der er baggrunden for, at jeg den 17. november har fremsat et forslag til ændring af boligbyggeriloven, nr. L 51, som vi har til første behandling i dag.

Forslaget går netop ud på at fastsætte præcise regler for, hvad almentnyttige boligselskaber må og ikke må. Der er efter min opfattelse tale om et meget afbalanceret forslag, som på den ene side tillader boligselskaberne at foretage aktiviteter, som har en helt naturlig tilknytning til deres hovedformål, nemlig at opføre og drive almentnyttigt byggeri, men som på den anden side fastsætter begrænsninger for deres virksomhed, begrænsninger, som bl.a. skyldes hensynet til, at lejernes midler ikke må kunne udsættes for risi-

ko, og at der ikke må være tale om konkurrenceforvridning i forhold til private virksomheder.

Men kravet i det fremsatte beslutningsforslag om, at al form for accessorisk virksomhed for boligselskaberne skal stoppes fuldstændig, er efter min opfattelse alt for unuanceret og stift. Man må jo ikke glemme, at boligselskaberne gennem en årrække har oparbejdet en stor ekspertise på en række områder, som er tæt forbundet med driften af almentnyttige boliger, en ekspertise, som det også ud fra en samfundsøkonomisk betragtning vil være hensigtsmæssigt at gøre brug af.

Jeg mener i øvrigt, at man skal passe på ikke, som beslutningsforslaget gør det, at gå helt i den modsatte grøft, blot fordi der inden for så stort et område, som den almentnyttige sektor udgør, har vist sig at være enkelte brodne kar.

I øvrigt må boligselskabernes aktiviteter også ses i sammenhæng med de tiltag, som Byudvalget har anbefalet. Jeg tænker her på forskellige former for forebyggende arbejde, herunder en styrkelse af sociale aktiviteter og ordningen med beboerrådgivere i almentnyttigt byggeri.

Hvad angår forslaget om at indføre standardregnskaber, er det allerede ifølge de gældende regler sådan, at almentnyttige boligselskabers regnskaber skal opstilles efter en standardkontoplan, som selskaberne er forpligtet til at følge. I tilknytning til den nye bekendtgørelse om almentnyttig boligvirksomhed, som trådte i kraft den 1. juli 1994, er der tillige udarbejdet et forslag til et regnskab, som i overskuelig form indeholder hovedposterne for selskabets og afdelingernes regnskaber. Dette mere beboervenlige regnskab erstatter selvfølgelig ikke standardregnskaberne for selskab og afdelinger, men en afdelingsbestyrelse kan beslutte, at det skal udsendes til beboerne, som på den måde vil have lettere ved at overskue de forskellige poster.

Forslaget om at indføre nøgletal for de enkelte poster i regnskabet er jeg positivt indstillet over for, og jeg vil derfor bede mine embedsmænd om at overveje det nærmere i samarbejde med Boligselskabernes Landsbyggefond og de kommunale organisationer.

Jeg vil også godt benytte lejligheden til at advare imod, at løn, pension m.v. for boligselskabernes ledende medarbejdere skal udspecificeres i regnskabet, således som det foreslås i beslutningsforslaget. Sagen er jo den, at direkte angivelse i regnskabet af enkeltpersoners løn vil kunne virke lønfremmende på det almindelige niveau for ledende medarbejdere i almentnyttige